

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آینه معرفت

(فصلنامه علمی - پژوهشی فلسفه و کلام اسلامی)

سال شانزدهم، شماره ۴۸ / پاییز ۱۳۹۵

صاحب امتیاز:

دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده الهیات و ادیان

مدیر مسئول:

دکتر محمد مهدی باباپور

سر دبیر:

دکتر محمد علی شیخ

مدیر داخلی:

دکتر زکریا بهارنژاد

اعضای هیئت تحریریه به ترتیب الفبا:

دکتر محمد ابراهیمی ورکیانی (استادیار دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر سید علی اکبر افجه‌ای (استاد دانشگاه علامه طباطبائی)، دکتر رضا اکبریان (استاد دانشگاه تربیت مدرس)، دکتر محسن جوادی (دانشیار دانشگاه قم)، آیت‌الله دکتر سید حسن سعادت مصطفوی (دانشیار دانشگاه امام صادق)، دکتر حسن سعیدی (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر محمد علی شیخ (استاد دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر منوچهر صانعی (استاد دانشگاه شهید بهشتی) دکتر قربان علمی (دانشیار دانشگاه تهران)

همکاران علمی این شماره به ترتیب الفبا:

دکتر حسین اترک، دکتر محسن جاهد، دکتر مسعود حاجی ربیع، دکتر مریم خوشدل روحانی، دکتر اسماعیل دارابکلایی، دکتر سید علی سجادی، دکتر سید محمد اسماعیل سیدهاشمی، دکتر حسین مقیسه، دکتر ابراهیم نوئی، دکتر حسین واله

مترجم چکیده‌ها:

دکتر محمد رضا عنانی سراب

ویراستار:

فروغ کاظمی

صفحه‌آرا:

مریم میرزایی

نشانی: تهران، اوین، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده الهیات و ادیان، دفتر مجله کد پستی: ۱۹۸۳۹۶۹۴۱۱

www.sbu.ac.ir/maaref/ayenehmarefat
E-Mail: ayenehmarefat@sbu.ac.ir

تلفکس: ۲۲۴۳۱۷۸۵ تلفن: ۲۹۹۰۵۶۹۴
چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه شهید بهشتی

در تاریخ ۹۱/۱۰/۲۵ طی نامه ۲۰۵۱۳۹/۳/۱۸ رتبه علمی پژوهشی فصلنامه آینه معرفت توسط کمیسیون نشریات وزارت علوم و تحقیقات و فناوری تمدید اعتبار شده است.

فصلنامه آینه معرفت در سایت زیر به طور تمام متن قابل بازیابی است:

www.ISC.gov.ir
www.SCJ.sbu.ac.ir

پایگاه استنادی علوم جهان اسلام
پایگاه نشر دانش (پند)

سال نشر: ۱۳۹۵

توجه: مسئولیت مطالب و نظریات مطرح شده در مقاله‌های این فصلنامه برعهده نویسندگان آن است و چاپ آنها به معنای تأیید آنها نیست.

راهنمای نگارش مقالات

از نویسندگان محترم تقاضا می‌شود از ارسال مقالاتی که مطابق شیوه‌نامه نیست، خودداری فرمایند؛ صرفاً مقالاتی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند که مطابق شیوه‌نامه نگاشته شده باشند.

۱. مشخصات نویسنده: نام و نام خانوادگی، مرتبه علمی و سازمان متبوع صاحب اثر (مؤلف / مترجم)، نشانی دقیق پستی و الکترونیکی و تلفن تماس در پایان مقاله آورده شود.
۲. تصمیم‌گیری در مورد چاپ مقاله‌ها توسط هیئت تحریریه و دو داور متخصص صورت می‌پذیرد.
۳. مقاله در نشریه دیگر چاپ نشده یا همزمان برای سایر مجلات ارسال نشده باشد.
۴. مقالات دانشجویان در مقطع تحصیلات تکمیلی در صورتی برای داوری ارسال خواهد شد که نام استاد راهنما نیز ذکر شده باشد.
۵. موضوع مقالات: مقاله‌های ارسالی مرتبط با زمینه‌های تخصصی فلسفه و کلام اسلامی به یکی از سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی پذیرفته می‌شود.
۶. اجزای مقاله: عنوان مقاله، چکیده فارسی و انگلیسی، کلید واژه‌ها، مقدمه، متن، نتیجه، ارجاعات توضیحی، منابع؛ مقاله در کادر مشخص شده مجله (راست، چپ و پایین ۴/۵ سانتیمتر و بالا ۶ سانتیمتر) و قلم زر ۱۳، حداکثر ۲۵ صفحه - تنظیم شود.
۷. دریافت مقاله فقط از طریق سامانه پند، سامانه مدیریت نشر به آدرس www.scj.sbu.ac.ir امکان پذیر است.
۸. معادل اصطلاحات و اعلام بلافاصله پس از اصطلاح یا نام در داخل پرانتز آورده شود.
۹. اعلام ناآشنا اعراب گذاری شود.
۱۰. منبع تبدیل سال‌ها از هجری به میلادی یا بالعکس: وستنفلد، فردیناند و ادوارد ماہلر، تقویم تطبیقی هزار و پانصد ساله هجری قمری و میلادی، مقدمه و تجدیدنظر از حکیم‌الدین قریشی، تهران، فرهنگسرای نیاوران، ۱۳۶۰.
۱۱. در پایان مقاله، نخست ارجاعات توضیحی آورده می‌شود که صرفاً شامل توضیحات ضروری است نه ارجاع به منابع.
۱۲. شیوه ارجاع به منابع: به جای ذکر منابع در زیرنویس یا پایان مقاله، در پایان هر نقل قول مستقیم یا غیرمستقیم مراجع مربوط، به این شکل داخل پرانتز قرار داده شود: (نام خانوادگی مؤلف، صفحه). چنانچه بیش از یک اثر از مؤلف ذکر شود، منبع به این شکل ارائه گردد: (نام خانوادگی مؤلف، عنوان مقاله یا کتاب، صفحه).

۱۳ فهرست الفبایی منابع (فارسی و غیر فارسی جدا):

- کتاب:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، عنوان کتاب، شماره جلد، نام مترجم یا مصحح و غیره، محل نشر، نام ناشر، سال نشر.

- مقاله:

الف) چاپ شده در مجموعه یا دایرةالمعارف:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، عنوان مجموعه یا دایرةالمعارف، اهتمام کننده، محل نشر، نام ناشر، سال نشر، صفحه‌ها.

ب) چاپ شده در مجلات:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، نام مجله، دوره یا جلد، شماره (فصل / ماه و سال)، صفحه‌ها.

ج) چاپ شده در روزنامه:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، نام روزنامه، شماره (روز و ماه و سال)، صفحه.

- سند:

نام سازمانی که سند در آنجا نگهداری می‌شود، شماره پرونده، شماره سند.

لطفاً میزان تحصيلات، رتبه و پایه علمی، محل کار دانشگاهی، شماره تلفن منزل و محل کار، تلفن همراه، نشانی، شماره کد یا صندوق پستی و پست الکترونیک خود را در برگه‌ای مجزا همراه مقاله ارسال نمایید.

فهرست مطالب

۷	تحلیل و نقد اشکال‌های وارد شده بر نظریه شیخ، زکریا بهارنژاد- سیدامین میرحسینی	
۸	ارزیابی میزان توجیه‌پذیری و صدق نظریات اعجاز قرآن در نظریه‌های کلاسیک معرفت‌شناسی قاسم درزی- حسین اله‌وردی- میثم قهوه‌چیان	
۹	همخوانی توحید با وحدت وجود عرفانی، عبدالرضا سلامی زواره- سیدمحمداسماعیل سیدهاشمی	
۱۰	درآمدی بر مبانی کلامی تفسیر علمی قرآن کریم بهاره مظاهری تهرانی- عباس مصلائی‌پور- فرزانه روحانی مشهدی	
۱۱	بررسی تعالی و حضور در مثنوی معنوی، عظیم حمزئیان- طوبی رشیدی نسب	
۱۲	مبانی انسان‌شناختی قرب به خدا در اسلام و مسیحیت، اسماعیل علی‌خانی	
۱۳	نقش مقبولیت مردمی در آموزه لزوم افضلیت امام، محمدحسین فاریاب	
	<i>Analysis and Critique of Common Objections to Image (Shabah) Theory,</i>	16
	<i>Zakaria Baharnezhad- Sayed Amin Mirhosseini</i>	
	<i>The Study of Truth and Justifiability of Theories of the Miracle of Quran in Terms of</i>	17
	<i>Classical Theories of Epistemology, Ghasem Darzi -Hossein.Allahverdi-</i>	
	<i>Meisam Ghahvehchiyan</i>	
	<i>Consistency between Monotheism and Mystical Unity of Existence,</i>	18
	<i>Abdolreza Salami Zavareh- Seyed Mohammad Esmail Seyed Hashemi</i>	
	<i>An Introduction to Theological Principles of Scientific Interpretation of the Holy</i>	19
	<i>Quran, Bahareh Mazaheri Tehrani- Abbas Musallaipour- Farzaneh Rooani</i>	
	<i>Mashhadi</i>	
	<i>The Study of Transcendence and Immanence in Masnavi ma'anavi,</i>	20
	<i>Azim Hamzeian- Tooba Rashidinasab</i>	
	<i>Anthropological Principles of Nearness to God in Islam and Christianity,</i>	21
	<i>Esmail Alikhani</i>	
	<i>The Role of Popularity in the Doctrine of the Necessity of Imam's Superiority,</i>	22
	<i>Mohammad Hossein Faryab</i>	

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۵

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۱۰۲۶۷

تحلیل و نقد اشکال‌های وارد شده بر نظریه شیخ

زکریا بهارنژاد*
سید امین میرحسینی**

چکیده

مسئله حکایت‌گری معلومات ذهنی از جهان خارجی و کیفیت آن، از موضوعات اساسی در فلسفه اسلامی به‌شمار می‌رود. یکی از نظریه‌هایی که در باب این حکایت‌گری بیان شده است نظریه شیخ نام دارد که بر اساس آن تنها شیخ و تصویری از شیء خارجی به ذهن می‌آید. این نظریه در میان حکیمان مسلمان طراز اول طرفداری نداشته و برخی از معاصران آن را نقد کرده‌اند. ادعای نگارندگان در این نوشتار این است که صرف نظر از مسئله معقولیت و عدم معقولیت نظریه شیخ، که خود بحثی مستقل را می‌طلبد، استدلال‌های مخالفان در رد این نظریه، آن گونه که خود مخالفان پنداشته‌اند، چندان هم موجه به نظر نمی‌رسد.

کلیدواژه‌ها: وجود ذهنی، ماهیت، شیخ، سفسطه، دور، واقعیت.

baharnezhad@sbu.ac.ir
o.mirhoseini.o@gmail.com

* عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی
** دانش‌آموخته فلسفه دانشگاه شهید بهشتی

تاریخ پذیرش: ۹۵/۶/۱۶

تاریخ دریافت: ۹۴/۱۲/۱۰

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۵

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۱۲۵۳۲

ارزیابی میزان توجیه‌پذیری و صدق نظریات اعجاز قرآن در نظریه‌های کلاسیک معرفت‌شناسی

قاسم درزی*
حسین اله وردی**
میثم قهوه‌چیان***

چکیده

اعجاز قرآن به عنوان اساسی‌ترین حجت پیامبر خاتم(ص) در اثبات دعوی رسالت و تحدی به آن، از صدر اسلام تاکنون جایگاه مهمی در مباحثات درون‌دینی و به ویژه مناظرات کلامی و تبلیغ دین و خطابه‌ها داشته است. امروزه با توسعه مباحث معرفت‌شناختی، بررسی برون‌دینی نظریات اعجاز قرآن به خصوص از طریق نظریه‌های کلاسیک معرفت‌شناختی اهمیتی مضاعف یافته است. معرفت‌شناسی به عنوان رویکردی اساسی در فلسفه مدرن به بیان کم و کیف معارف انسانی می‌پردازد. در حقیقت بررسی «صدق و توجیه» نظریات علمی و کم و کیف آن از مهم‌ترین وظایف دانش معرفت‌شناسی به‌شمار می‌رود. با توجه به کثرتی که در کیفیت فهم اعجاز قرآن وجود دارد، نگرستن به این نظریات از منظر معرفت‌شناسی ضرورت پیدا می‌کند. در این خصوص، ابتدا به بررسی نظریات اعجاز قرآن و بیان مؤلفه‌های اصلی آن‌ها می‌پردازیم، سپس با بیان اهم مکاتب معرفت‌شناختی و ذکر مؤلفه‌های اصلی صدق و توجیه‌پذیری نظریات، به امکان صدق و توجیه‌پذیری نظریات اعجاز قرآن خواهیم پرداخت. نظریه‌های انطباقی، کارکردگرایی و انسجام در معرفت، مهم‌ترین نظریاتی محسوب می‌شوند که برای بررسی در این مقاله مورد استفاده قرار گرفته‌اند. هر سه این نظریات برای ارزیابی صدق کاربرد دارند اما انسجام‌گرایی در نظریات توجیه نیز مطرح است. تدقیق معرفت‌شناختی در خصوص اعجاز قرآن، از یک طرف پیامدهای معرفتی این دیدگاه را در تفاسیر قرآن روشن خواهد کرد و از سویی دیگر، نسبت میان معرفت‌شناسی با مطالعات قرآنی را غنا خواهد بخشید.

کلیدواژه‌ها: اعجاز قرآن، تفسیر، فلسفه، معرفت‌شناسی، انطباق‌گرایی، کارکردگرایی، انسجام‌گرایی.

gh_darzi@sbu.ac.ir
hossein.allahverdi@gmail.com
meisam1285@gmail.com

* عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی
** دانش‌آموخته رشته فلسفه
*** دانش‌آموخته رشته فلسفه

تاریخ دریافت: ۹۵/۴/۲۶ تاریخ پذیرش: ۹۵/۶/۱۵

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۵

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۱۳۷۱۱

همخوانی توحید با وحدت وجود عرفانی

عبدالرضا سلامی زواره*
سیدمحمد اسماعیل سیدهاشمی**

چکیده

در ادیان توحیدی، تفسیر اصول و عقاید آن شریعت (به ویژه مسئله توحید) از لحاظ عقلی از دغدغه‌های اصلی پیروان ادیان است. در این میان، گروهی به تحمیل و تطبیق اندیشه‌های خود به باورهای دینی اقدام کرده (و گروهی نیز متهم‌اند) و این امر اختلافی ریشه‌دار بین دانشمندان دینی پدید آورده است. یکی از مسائل بحث‌انگیز در گزاره‌های دینی، مباحث توحیدی تبیین شده از سوی برخی دانشمندان (مانند فقها و متکلمان و...) و تبیین توحیدی ارائه شده در عرفان نظری (و اسلامی) با نام وحدت وجود (یا وحدت شخصی وجود) است. با بررسی‌هایی انجام شده - گرچه در مورد مسئله وحدت وجود مقالات و کتب علمی به رشته تحریر در آمده اما - در خصوص این مسئله (نسبت وحدت وجود با روایات و آیات وحیانی) مطالبی به صورت جسته و گریخته مطرح شده، اما در قالب و شکل پژوهشی آکادمیک چنین کاری صورت نگرفته است از این رو هدف اصلی نویسنده در این مقاله آن است که با شیوه تحلیل عقلی و تأمل در منابع نقلی و بیان آیات و روایات (متناسب با عناوین عرفانی در مقامات و عوالم مختلف) به بررسی و تطبیق این آیات و روایات (و نیز ادعیه) با مسائل عرفانی پرداخته و بر عدم تهافت (ادعایی از سوی برخی مخالفان) میان مسائل عرفانی و شریعت تأکید نماید.

کلیدواژه‌ها: وحدت وجود، وحدت شهود، وحدت شخصی وجود، تشکیک، شریعت.

salamialabd@yahoo.com
m-hashemy@sbu.ac.ir

* دانشجوی دکتری دانشگاه شهید بهشتی
** عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی

تاریخ دریافت: ۹۵/۷/۱۴ تاریخ پذیرش: ۹۵/۹/۱

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۵

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۱۱۸۴۱

درآمدی بر مبانی کلامی تفسیر علمی قرآن کریم

بهاره مظاهری طهرانی*
عباس مصالایی پور**
فرزانه روحانی مشهدی***

چکیده

خداوند متعال در آیات متعددی از قرآن کریم به انواع مختلفی از پدیده‌های طبیعی اشاره کرده و به طور صریح یا غیرصریح برخی از ویژگی‌های آنها را توصیف می‌نماید. این امر لزوم اهتمام ویژه به روش تفسیر علمی و تبیین و تنقیح مبانی آن را نشان می‌دهد. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که برای ارائه هرگونه استنباط علمی صحیح از آیات قرآن می‌بایست مبانی کلامی خاصی را مد نظر قرار داد. البته این مبانی کلامی تنها مختص به تفسیر علمی نیستند و در سایر روش‌های تفسیری نیز موضوعیت دارند، ولی نسبت دادن آنها به تفسیر علمی به دلیل نقش اساسی و تعیین کننده‌ای است که در این روش تفسیری دارند، به گونه‌ای که کاربرت یا خدشه در آنها به صورت نظری در اعتبار تفسیر علمی یا به صورت عملی در نحوه تفسیر علمی و مصادیق آن اثرگذار است. این مقاله نشان می‌دهد که مهم‌ترین مبانی کلامی دخیل در تفسیر علمی عبارت‌اند از: ترکیبی و چندساحتی بودن زبان قرآن؛ واقع‌نمایی و عدم راهیابی باطل به قرآن؛ جاودانگی و فراعصری بودن قرآن؛ چندمعنایی و چندلایه بودن معانی قرآن؛ حکیمانه بودن کلام، افعال، اوامر و نواهی الهی؛ ضرورت وجود اسباب در اداره و انجام امور توسط خداوند.

کلیدواژه‌ها: قرآن و علم، تفسیر علمی، مبانی تفسیر، زبان قرآن، جاودانگی، چند معنایی، سلسله علل و اسباب در طبیعت، حکمت در قول و فعل خداوند.

bahareh_mazaheri@yahoo.com
amusallai@gmail.com
f.rohany.m@gmail.com

* دانشجوی دکتری علوم و قرآن و حدیث دانشگاه مذاهب اسلامی
** عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق(ع)
*** عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی

تاریخ دریافت: ۹۵/۳/۲۳ تاریخ پذیرش: ۹۵/۶/۱

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۵

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۹۳۴۳

بررسی تعالی و حضور در مثنوی معنوی

عظیم حمزنیان*
طوبی رشیدی نسب**

چکیده

تعالی و حضور به عنوان دو بُعد تشخیص خداوند، همواره از مهم‌ترین مباحث وجودشناسی الهیاتی محسوب شده‌اند. در گرایش‌های مختلف فکری و عقیدتی در دین اسلام نیز این مسئله همواره مورد بحث و اختلاف نظر قرار گرفته است. بیشتر این بحث‌ها، از آیات قرآنی نشأت گرفته، چرا که در قرآن از خداوند، با این دو بُعد یاد شده است. متصوفه نیز در عرفان نظری، در بحث وجودشناسی به این مسئله پرداخته‌اند. در این میان، مولوی که از بزرگ‌ترین عارفان تاریخ اسلام به شمار می‌آید، در مثنوی خویش که در آن مبانی فکری خود را بیان داشته، به هر دوی این ابعاد وجودی خداوند پرداخته است و خود قائل به تعالی حق در عین حضور حضرتش در این جهان است. این مقاله بر آن است تا ضمن مفهوم‌شناسی تعالی و حضور این مفاهیم را در مثنوی بررسی نماید و سپس با تبیین و تحلیل چگونگی جمع بین تعالی و حضور خداوند در عرفان مولوی، به نگرش وی در باب این موضوع دست یابد. کلیدواژه‌ها: عرفان نظری، تعالی الهی، حضور الهی، مولوی، مثنوی معنوی.

ahamzeian@semnan.ac.ir
t.rashidinasab@semnan.ac.ir

* عضو هیئت علمی دانشگاه سمنان
** دانش آموخته عرفان اسلامی دانشگاه سمنان

تاریخ دریافت: ۹۴/۱۰/۲۶ تاریخ پذیرش: ۹۵/۳/۳۱

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۵

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۱۱۵۸۰

مبانی انسان‌شناختی قرب به خدا در اسلام و مسیحیت

اسماعیل علی‌خانی *

چکیده

سعادت و کمال در ادیان ابراهیمی تقرب به خدای متعال است. این تقرب را می‌توان از ابعاد گوناگون، نظیر جایگاه آن در دین، تأثیر آن در زندگی دنیوی و اخروی، راه‌های تقرب به خدا و ... بررسی کرد. اما یکی از موضوعات مهم، مبانی و زیرساخت‌های این قرب است. در اسلام و مسیحیت، قرب به خدا مبتنی بر یکسری مبانی الهیاتی و انسان‌شناختی است. این دو دین در برخی از مبانی انسان‌شناختی قرب به خدا، نظیر انسان طرف عهد با خدا، انسان در مسیر شدن، انسان طالب کمال مطلق بودن و خلیفه خدا و مسیح بودن انسان مشترک هستند. هرچند، با توجه به تفاوت بنیادین الهیات و انسان‌شناسی اسلام و مسیحیت مبتنی بر نوشته‌های پولس، برخی از مبانی تقرب به خداوند نیز در این دو سنت متفاوت و مختص به یک دین است. در اسلام این مبانی اختصاصی عبارت‌اند از: حامل امانت الهی بودن انسان، پاک‌سرشتی انسان و توانایی او برای نیل به کمال و در مسیحیت عبارت‌اند از: آلوده‌سرشتی انسان و ناتوانی او برای نجات و قرب، جز با فیض خدا و فدیة مسیح. **کلیدواژه‌ها:** قرب به خدا، کمال، انسان، مبانی انسان‌شناختی، اسلام، مسیحیت.

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۵

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۱۱۵۱۹

نقش مقبولیت مردمی در آموزه لزوم افضلیت امام

محمدحسین فاریاب *

چکیده

مسئله لزوم افضلیت امام از قدیمی‌ترین مسائل کلامی در باب امامت است که همواره مورد بحث و نظر بوده است. معمولاً دیدگاه‌های اهل سنت و شیعه در خصوص این مسئله، دو دیدگاه متفاوت و دور از هم تلقی می‌شود. به‌دین‌سان که شیعه از طرفداران بی‌چون و چرای نظریه لزوم افضلیت امام معرفی شده و اهل سنت نیز کسانی قلمداد می‌شوند که مقبولیت مردمی را مانعی برای پذیرش نظریه لزوم افضلیت امام دانسته‌اند. نویسنده در این نوشتار با نگاهی به مهم‌ترین دیدگاه‌های فرقه‌های اسلامی می‌کوشد تا ضمن معرفی نظریه صحیح مکتب تشیع، افزون بر مستدل‌ساختن آن، به نقش مقبولیت مردمی در مسئله لزوم افضلیت امام بپردازد. بر اساس مهم‌ترین یافته‌های این تحقیق، اگر عدم مقبولیت مردمی را دارای مراتب بدانیم و مرتبه بالایی آن را مبعوض بودن فرد افضل به شمار آوریم، این مرتبه از عدم مقبولیت در صرف نظر کردن از امامت گزینه افضل بی‌تأثیر نخواهد بود و شواهدی از این نظریه در کلام متکلمان امامیه نیز به چشم می‌آید.

کلیدواژه‌ها: امام، افضلیت، مقبولیت مردمی، شیعه، اهل سنت.

AYENEH MA'REFAT

(Research Journal of Islamic Philosophy and Theology)

No. 48/ Vol. 16/ Autumn 2016

Proprietor

Shahid Beheshti University
Faculty of Theology and Religious Studies

Director

Mohammadmehdi Babapoor, PhD

Editor-in- chief

Mohammad Ali Sheykh, PhD

Executive Manager

Zakaria Baharnezhad, PhD

Advisory Panel

Seyyed Ali Akbar Afjei, PhD; Reza Akbarian, PhD; Mohammad Ebrahimi V., PhD; Ghorban Elmi, PhD; Mohsen Javadi, PhD; Hassan Saeidi, PhD; Manoochehr Sanei, PhD; Mohammad Ali Sheykh, PhD

Reviewers

Hossein Atrak, PhD; Esmail Darabkolai, PhD; Massud Hajirabi, PhD; Mohsen jahed, PhD; Maryam Khoshdel Rohani, PhD; Abraham Noie, PhD; Seyyed Ali Sajadi, PhD; Mohammad Esmail Seyyed Hashemi, PhD; Hossein Moghiseh, PhD; Hossein Valeh, PhD;

Translator

Mohammad Reza Anani Sarab, PhD

Executive Editor

Forough Kazemi

Typesetter

Maryam Mirzaie

Address

*"Ayeneh Ma'refat" Office ,Faculty of Theology and Religious Studies,
Shahid Beheshti University, Evin, Tehran*

Postal Code

1983969411

www.sbu.ac.ir/maaref/ayenehmarefat

E-Mail:ayenehmarefat@sbu.ac.ir

Tel.Fax :+98-21-22431785 **Tel**:+98-21-29905694

Print & Binding: *Shahid Beheshti University Printing House*

Note: *The published articles are not the view points of the Quarterly .*

Ayneh Ma'refat is available in following Web Sites in fulltext form

www.ISC.gov.ir
www.SCJ.sbu.ac.ir

Printed in :1395

Analysis and Critique of Common Objections to Image (Shabah) Theory

Zakaria Baharnezhad*
Sayed Amin Mirhosseini**

Abstract

The representation of subjective perceptions of the outside world and its quality is one of the basic issues in Islamic Philosophy. One of the theories intended to explain this issue is the Image (Shabah) Theory according to which the mind receives only an image of the external object. This theory was not followed by the leading Muslim philosophers and has been criticized by contemporary ones. The present paper argues that, irrespective of the position that one may take with regard to this theory as being reasonable or unreasonable, the critics' attempts to reject this theory do not seem to have provided convincing arguments.

Key Terms: *mental existence, essence, image (Shabah), fallacy, circularity, reality*

* Shahid Beheshti University

** Shahid Beheshti University

baharnezhad@sbu.ac.ir

o.mirhoseini.o@gmail.com

Reception date: 94/12/10

Acceptance date: 95/6/16

The Study of Truth and Justifiability of Theories of the Miracle of Quran in Terms of Classical Theories of Epistemology

Ghasem Darzi *

Hossein.Allahverdi **

Meisam Ghahvehchiyan ***

Abstract

The miracle of Quran, as the major source of proof of the prophethood claim and its verification, has assumed a very high position in inside religion controversies specifically in theological controversies, oratory and promotion of the religious cause. Nowadays, with the development of epistemological issues, the outsider view of the study of the miracle of Quran, especially from the point of view of the classical theories of epistemology, has assumed great importance. Epistemology, as a fundamental approach in modern philosophy, is seeking possibility, boundary and conditions of human knowledge. In fact, the study of the truth value and justifiability of scientific theories constitute the major focus of epistemology. With the plurality of interpretations of the miracle of Quran, it is of utmost importance that these interpretations are studied from an epistemological point of view. With this aim in mind, we first present the theories of the miracle of Quran and their components. We then present the major epistemological approaches and their components. In specific, the aim is to study the epistemological foundations of possibility and meaning of the miracle of Quran in terms of classical theories in Epistemology (e.g. coherentism, correspondence theory and pragmatism). Such an epistemological scrutiny will explicate the epistemic implications of the Quranic interpretations and will also enrich the connection between epistemology and Quranic studies.

Key Terms: *miracle of Quran, interpretation, philosophy, epistemology, correspondence, coherent, pragmatism.*

* Shahid Beheshti University

gh_darzi@sbu.ac.ir

** hossein.allahverdi@gmail.com

*** meisam1285@gmail.com

Reception date: 95/4/26

Acceptance date: 95/6/15

Consistency between Monotheism and Mystical Unity of Existence

Abdolreza Salami Zavareh*
Seyed Mohammad Esmail Seyed Hashemi**

Abstract

In monotheistic religions, the interpretation of the principles and beliefs of the sharia (in particular the issue of unity) from an intellectual perspective has been among the major concerns of the followers\ of these religions. In the meantime, a group of thinkers have imposed (a second group is suspected to have imposed) their own views on religious beliefs, and this has created deep-rooted differences among religious scholars. One of the monotheistic controversial issues among the religious propositions, as delineated by scholars (such as theologians and Jurisprudents) is the proposed monotheistic explanation in theoretical mysticism (Islamic) under the name of unity of existence (or unity of personal existence). With studies done, we can acknowledge that there are a large number of articles and academic books on the topic of unity of existence, however, with regard to the affinities between the unity of existence and the Islamic traditions and revealed verses, the intellectual scholarship is patchy. Therefore, the present study is aimed at examining the commensurability of this mystical issue with the Quranic verses and Islamic traditions adopting a rationalistic perspective along with reflection on the traditional sources and Quranic verses. The conclusion stresses on the lack of validity of the alleged incoherence between the mystical issues and sharia.

Key Terms: *unity of existence, unity of witness, unity of the personal of existence, doubt, divine law.*

* Shahid Beheshti University

salamialabd@yahoo.com

** Shahid Beheshti University

m-hashemy@sbu.ac.ir

An Introduction to Theological Principles of Scientific Interpretation of the Holy Quran

Bahareh Mazaheri Tehrani *

Abbas Musallaipour**

Farzaneh Rooani Mashhadi***

Abstract

In many verses of the Holy Quran, God refers to a variety of natural phenomena and describes some of their features implicitly or explicitly. This fact demonstrates the need for special attention to the scientific method of interpretation and its theological bases. The result of the present study shows that for any kind of accurate scientific interpretation of the verses of the Holy Quran a number of specific theological principles should be taken into consideration. Of course, these theological principles are not limited to scientific interpretation. They are used in other methods of interpretation as well. Attributing them to the scientific interpretation is for the fundamental role they play in this method of interpretation, because they affect the validity and quality of scientific interpretation. The present study shows that the most important theological principles involved in scientific interpretation are as follows: the multi-dimensional language of the Quran, verisimilitude and the impossibility of falsehood entering the Quran, the immortality of the Quran, the multi-layered meanings of the Quran, the wisdom of words, acts, orders and prohibitions of Allah and the need for a chain of causations in the governance of the world created by God.

Key Terms: *Quran and science, scientific interpretation, principles of interpretation, language of the Quran, immortality of the Quran, multi-layered meanings, chain of causations in the world, wisdom of words and acts of Allah*

* Mazahab Islamic University

bahareh_mazaheri@yahoo.com

** Imam Sadegh University

amusallai@gmail.com

*** Shahid Beheshti University

f.rohany.m@gmail.com

Reception date: 95/3/23

Acceptance date: 95/6/1

The Study of Transcendence and Immanence in Masnavi ma'anavi

Azim Hamzeian*
Tooba Rashidinasab**

Abstract

Transcendence and immanence, as two dimensions of recognition of God, has always been considered as the most important theological issues of ontology. In different trends of thought and conscience in Islam, transcendence and immanence have also been discussed as a controversial issue. Most of these discussions have their origin in the holy Qur'an, because God is mentioned with these two dimensions in the Qur'anic verses. Sufi mysticism has discussed this issue in the context of ontology. In the meantime, Molavi, the greatest mystic of the seventh century, has dealt with these issues in Masnavi in which he has stated the principles of his thoughts. He himself adheres to the transcendence of God and simultaneously His immanence in this world. The present study tries to conceptualize transcendence and immanence and contextualize them in Masnavi in order to explain their integration in Molavi's mysticism.

Key Terms: *theoretical mysticism, transcendence, immanence, Molavi, Masnavi Ma'anavi.*

* University of Semnan

ahamzeian@semnan.ac.ir

** University of Semnan

t.rashidinasab@semnan.ac.ir

Anthropological Principles of Nearness to God in Islam and Christianity

Esmail Alikhani*

Abstract

Happiness and perfection in the Abrahamic religions is equal to nearness to God the Almighty. Closeness to God can be examined from different aspects such as the position of closeness to God in religion, its impact on worldly and afterworld lives, different ways of achieving closeness to God, and so on. What is important in this regard are the foundations and infrastructures of this approximation. In Islam and Christianity, nearness to God is based on a series of anthropological and theological foundations. Some of these foundations are common in Islam and Christianity like man has covenant with God, man is on the way of becoming, man is in pursuit of absolute perfection; man is the vicegerent of God and Christ. Although, given the fundamental differences between theology and anthropology of Islam and Christianity, based on Paul's writings, some of the foundations of nearness to God are different in these two traditions. Islamic specific foundations are man as the carrier of divine trust, man's clean nature, and his ability to attain perfection. Christian specific foundations are the infected nature of man and his inability to save himself and achieve closeness to God except through the grace of God and Christ's atonement.

Key Terms : *closeness to God, perfection, human being, anthropological foundations, Islam, Christianity.*

* Iranian Institute of Research on Theology and Philosophy
Ismailalikhani@gmail.com

The Role of Popularity in the Doctrine of the Necessity of Imam's Superiority

Mohammad Hossein Faryab*

Abstract

The necessity of Imam's superiority is one of the oldest theological issues of Imamate which has always been a matter of controversy. The Sunni and Shia views on this issue are usually considered distinct and divergent. The Shiite are identified as ardent fans of the doctrine of the necessity of Imam's superiority, whereas Sunnis are viewed as those who regard popularity as an obstacle to accepting the theory of the necessity of Imam's superiority. Drawing on the views of the most important Islamic denominations, The present paper tries to introduce the true theory of Shia school and at the same time argue for the role of popularity in the issue of the necessity of Imam's superiority. The findings of the study show that if we regard lack of popularity as having several levels and consider the hatred toward the superior person as being at the highest level, this level of unpopularity will affect the decision about the role of the superior individual as Imam. There is evidence showing traces of this theory in the words of Imamites theologians.

Key Terms: *Imam, superiority, popularity, Shiite, Sunni.*

* Imam Khomeini Institute of Research and Education

m.faryab@gmail.com

Reception date: 95/3/5

Acceptance date: 95/5/20